

Я. С. Бенедик,
аспірантка кафедри міжнародного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Відновлювані джерела енергії – сонячне випромінювання, вітер, енергія води, геотермальна енергія та ін. – набувають все більшого значення у світовій економіці. Поступове скорочення нафти та газу, кліматичні зміни як наслідок викидів парникових газів в атмосферу, а також такі соціальні фактори, як відсутність можливості доступу до централізованих систем енергопостачання у більш ніж 2 мільярдів людей в світі, приховані соціальні витрати на компенсацію впливу шкідливих викидів традиційних теплових та атомних електростанцій та ін. повинні обумовити прискорений розвиток екологічно чистої відновлювальної енергетики для зменшення забруднення навколишнього середовища, забезпечення енергетичної безпеки, що б ґрунтувалася на ефективній конкуренції та підтримці незалежних виробників на демонополізованому та децентралізованому ринку електроенергетики.

У зв'язку з цим існує величезна необхідність консолідації зусиль держав для досягнення вказаної мети. В той же існуючі міжнародні організації не здатні компенсувати відповідну потребу ні за глибиною, ні за ступенем спеціалізації у відповідній сфері. ЮНЕП (Програма ООН по навколишньому середовищу), ПРООН (Програма розвитку ООН), ФАО (Продовольча та сільськогосподарська організація ООН), ЮНІДО (Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку), ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури) володіють більш широкими повноваженнями, що унеможливило їх повну концентрацію щодо питань використання відновлювальних джерел енергії. А діюче міжнародне енергетичне агентство (МЕА), не зважаючи на те, що спеціалізується на всіх видах енергопостачання, переважно концентрує свою увагу на викопному паливі. Всі ці міжнародні інституції, навіть об'єднавши свої зусилля, не змогли б замінити організацію, яка б спеціалізувалася на відновлювальній енергетиці.

В своєму виступі у 2001 році на Міжнародній позачерговій конференції зі створення Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA) Герман Шеєр, член парламенту ФРН, визначив три основні передумови, що свідчать про необхідність створення вказаної мультинаціональної міжурядової організації, а саме: довготривале протиріччя між очевидною небезпечністю застосування ядерної енергії та енергії, що отримується за допомогою викопного палива, і дефіцитом політичних ініціатив з впровадження різних видів відновлювальної

енергії, покликаних попередити цю небезпеку; серед міжнародних організацій немає організації, подібної МАГАТЕ (Міжнародне агентство з атомної енергії), щоб просувати глобальний розвиток та застосування альтернативної енергії; наявна загальна тенденція недооцінювати потенціал відновлювальних джерел енергії, як політиками та підприємцями, так і вченими та широким загалом.

Створенню IRENA передував довготривалий процес міжнародних переговорів, завершальною стадією яких стала підготовча конференція в Мадриді 23-24 жовтня 2008 року, на якій 150 представників від 51 держав погодили статут та умови фінансування організації. 26 січня 2009 року на конференції в Бонні був підписаний установчий договір. Враховуючи масштаби та актуальність завдань, поставлених перед організацією, було важливо щоб IRENA розпочала свою діяльність настільки швидко, наскільки це б було можливо. Для уникнення розриву між ратифікацією Статуту кворумом з 25 держав та нагальною необхідністю заснування IRENA, було ініційовано створення Підготовчої комісії, яка розпочала свою діяльність вже 27 січня. Між 2009 та 2011 роками відбулись п'ять сесій Комісії, на яких в якості тимчасової штаб-квартири було обрано місто Абу-Дабі та призначений тимчасовий Генеральний директор Агентства. Статут організації набрав чинності 8 липня 2010 року, а її перша Асамблея відбулася 4 квітня 2011 року, що ознаменувало офіційне створення IRENA. Заснування організації стало важливим етапом у розвитку світової відновлювальної енергетики та очевидним свідченням змін, що відбуваються в глобальній енергетичній парадигмі як результат зростаючих взаємних зобов'язань урядів.

Сьогодні Міжнародне агентство з відновлюваних джерел енергії (IRENA) – міжнародна міжурядова організація, уповноважена діяти як глобальний центр для співпраці та обміну інформацією у сфері відновлюваних джерел енергії за участі 118 держав-членів. Більше 40 країн знаходяться в процесі приєднання та залучені до активної співпраці в межах організації.

IRENA надає підтримку державам у переході до сталого енергетичного майбутнього, і служить в якості основної платформи для міжнародного співробітництва, центру передового досвіду, а також сховища знань з поновлюваних джерел енергії у сфері політики, технологій, природних ресурсів та фінансів. IRENA сприяє широкому поширенню та сталому використанню всіх видів відновлюваних джерел енергії, у тому числі біоенергетики, гідроенергії, геотермальної, океанічної, сонячної та вітрової енергії з метою сталого розвитку, доступу до енергії, енергетичної безпеки, росту та процвітання низьковуглецевої економіки.

IRENA, співпрацюючи з іншими міжнародними міжурядовими та неурядовими, громадськими організаціями, компаніями приватного сектора спрямовує свою діяльність на поширення, розвиток та забезпечення доступу до існуючих знань та досвіду у сфері широкого впровадження та використання відновлювальних джерел енергії на шляху до сталого майбутнього.